

Монголбанк

Санхүүгийн мэдээллийн алба

МӨНГӨ УГААХ, ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ БАЙЖ БОЛЗОШГҮЙ СЭЖИГТЭЙ ГҮЙЛГЭЭНИЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

МЭДЭЭЛЭХ ҮҮРЭГТЭЙ ЭТГЭЭД

ҮЛ ХӨДЛӨХ
ЭД ХӨРӨНГӨ
ЗУУЧЛАЛЫН
БАЙГУУЛЛАГА

2021 он
3 сар

АГУУЛГА

ТАНИЛЦУУЛГА.....	3
ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ.....	4
1. ХАРИЛЦАГЧИЙГ ТАНЬЖ МЭДЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	5
2. ХАРИЛЦАГЧИЙН ЗАН ТӨЛӨВТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	6
3. ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН САНХҮҮГИЙН БАЙДАЛТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	7
4. ХЭВИЙН БУС ГҮЙЛГЭЭ, ҮЙЛДЭЛТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	8
5. ГҮЙЛГЭЭГ МЭДЭЭЛЭХ ЭСВЭЛ ТАНИХ ШААРДЛАГААС ЗАЙЛСХИЙХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	9
6. ГАДААД УЛС ОРОЛЦСОН ГҮЙЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	10
7. БУСАД ТАЛУУДЫГ АШИГЛАХТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	11
8. ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	13
9. ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН САЛБАРТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	14

ТАНИЛЦУУЛГА

Энэхүү гарын авлагыг Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулиар мэдээлэх үүрэгтэй этгээд гэж заасан “үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын байгууллага”-д зориулан гаргав. Эдгээр сэжигтэй гүйлгээний жишээ, шинж тэмдгүүдийг Санхүүгийн мэдээллийн албанаас гаргасан “Сэжигтэй гүйлгээний тайлан мэдээлэх гарын авлага”-тай хамт үйл ажиллагаандаа ашиглана уу.

Энэ гарын авлагаар мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй сэжигтэй гүйлгээний жишээ, шинж тэмдгүүдийг танилцуулж байгаа бөгөөд ерөнхий болон салбарын онцлог бүхий шинж тэмдгүүдийг дараах байдлаар ангилж хуваасан болно. Үүнд:

1. Харилцагчийг таньж мэдэхтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
2. Харилцагчийн зан төлөвтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
3. Иргэн, хуулийн этгээдийн санхүүгийн байдалтай холбоотой шинж тэмдгүүд
4. Хэвийн бус гүйлгээ, үйлдэлтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
5. Гүйлгээг мэдээлэх эсвэл таних шаардлагаас зайлсхийхтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
6. Гадаад улс оролцсон гүйлгээ, үйлдэлтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
7. Бусад талуудыг ашиглахтай холбоотой шинж тэмдгүүд
8. Терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
9. Үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын салбартай холбоотой шинж тэмдгүүд

Харилцагчийн гүйлгээ, үйлдэл хэвийн бус, эдгээр сэжигтэй гүйлгээний шинж тэмдгүүдийн нэг болон хэд хэд нь ажиглагдаж байгаа бөгөөд тухайн нөхцөл байдал, өөрчлөлтийг тайлбарлах үндэслэлтэй тайлбар байхгүй тохиолдолд энэ нь харилцагчийн гүйлгээ, үйлдэл сэжигтэй байж болзошгүйг илтгэх дохио болж болно. Сэжигтэй гүйлгээний аль нэг шинж тэмдэг нь дангаараа тухайн гүйлгээг сэжигтэй гэж үзэхэд хангалтгүй байж болох хэдий ч ийм шинж тэмдгүүдийг ажиглах нь мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн ажилтанд тухайн харилцагчийг нарийвчлан таньж мэдэх, нэмэлт мэдээлэл, тайлбар авах, өөрт байгаа болон цуглуулсан мэдээллийг харьцуулан тухайн нөхцөл байдал, эрсдэлийг үнэлэх, улмаар Сэжигтэй гүйлгээний тайлан /цаашид “СГТ” гэх/ илгээх шаардлагатай эсэхийг шийдэхэд чухал ач холбогдолтой.

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Дараах хэсэгт байгаа сэжигтэй гүйлгээ, сэжигтэй гүйлгээ хийх оролдлогын шинж тэмдгүүд нь мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй сэжигтэй гүйлгээнд хоёуланд нь хамаатай. Мөнгө угаах эсвэл терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй сэжигтэй гүйлгээ, гүйлгээ хийх оролдлогыг илрүүлэх, таслан зогсоох, урьдчилан сэргийлэх нь харилцагчийг таньж мэдэхээс эхлэх бөгөөд энэ ажилд мэдээлэх үүрэгтэй этгээд /цаашид “МҮЭ” гэх/-ийн сэжигтэй гүйлгээ болон үйл ажиллагааг зөв таньж илрүүлэн СГТ-аар мэдээлэх асуудал чухал үүрэг гүйцэтгэнэ.

Үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын байгууллагын хувьд та харилцагч, үйлчлүүлэгч (цаашид “харилцагч” гэх)-д үйлчилгээ үзүүлэх, бизнесийн харилцаа тогтоож, үйл ажиллагаа явуулах явцад энд жагсаасан сэжигтэй гүйлгээ, үйлдэл болон сэжигтэй гүйлгээ, үйлдэл хийх оролдлогын шинж тэмдгүүдийг ажиглаж болно. Таны бизнесийн үйл ажиллагаанаас хамааран эдгээр шинж тэмдгийн зарим нь хамаарахгүй байж болохыг харгалзаж үзэх нь зүйтэй.

Эдгээр жагсаалтыг зөвхөн жишээ, мэдээлэл болгон хүргүүлж байгаа бөгөөд сэжигтэй гүйлгээ, үйлдэл болон гүйлгээ, үйлдэл хийх оролдлогын шинж тэмдгүүд эдгээр жишээгээр хязгаарлагдахгүй, мөн заавал дагаж мөрдөх албагүй болохыг анхаарна уу.

1. ХАРИЛЦАГЧИЙГ ТАНЬЖ МЭДЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Харилцагч хүн, хуулийн этгээдийг таньж мэдэх явцад дараах сэжигтэй шинж тэмдгүүд ажиглагдаж болно. Үүнд:

- Харилцагчийг бүрэн, гүйцэт таньж мэдэх боломжгүй эсвэл харилцагчийг тодорхойлох бичиг баримт, мэдээллүүд эргэлзээтэй;
- Үйлчилгээ авахдаа харилцагч МҮЭ-ээс шаардсан мэдээллийг өгөхөөс татгалзах буюу зайлсхийх, эсвэл төөрөгдүүлсэн, тодорхойгүй, шалгахад хэцүү мэдээлэл өгөх;
- Харилцагчийн хийж байгаа гүйлгээ, үйлдлийнхээ талаар өгч буй мэдээлэл, тайлбар нь авцалдаагүй, нөхцөл байдлаас зөрүүтэй байх;
- Харилцагч нь хуулийн этгээдийн эцсийн өмчлөгчийн талаар мэдээлэл өгөхөөс татгалзах, эсвэл худал, зөрчилтэй, төөрөгдүүлсэн, буруу ташаа мэдээлэл өгөх;
- Харилцагчийн авчирсан, үзүүлсэн баримт бичгийг баталгаажуулах боломжгүй (жишээлбэл, гадаад улсад олгогдсон бичиг баримтын хуулбар г.м);
- Харилцагчийн өгсөн хаяг, төрсөн огноо, утасны дугаар гэх мэт мэдээлэл харилцагчийн бичиг баримт эсвэл өөр мэдээллийн эх үүсвэр дэх мэдээллээс нь зөрөх;
- Харилцагч нь хуурамч, засварласан, дууриалган хийсэн эсвэл өөрчилсөн мэт харагдах бичиг баримт ашиглах;
- Харилцагч нь гүйлгээ хийх бүртээ ойролцоо, ижил төстэй эсвэл өөр өөр нэр ашиглах;
- Харилцагч нь бичиг баримт эсвэл нэмэлт мэдээлэл шаардсаны дараа гүйлгээ, үйлдлээ өөрчлөх;
- Харилцагч нь өөрийн оршин суугаа хаягнаас өөр хаяг өгөх эсвэл оршин суугаа хаягаа нуух зорилгоор зөвхөн шуудангийн хаяг гэх мэт тодорхойгүй, харилцагчтай холбогдох боломжгүй хаяг ашиглах;
- Хоорондоо харилцаа холбоогүй мэт харагдах олон харилцагч нэг ижил хаяг, холбоо барих утас, цахим шуудангийн хаяг ашиглах;
- Ижил төстэй гүйлгээ хийдэг олон харилцагч ижил хаяг, утасны дугаар, цахим шуудангийн хаяг ашиглах;
- Хоорондоо холбоо хамааралгүй хэд хэдэн харилцагч зочид буудлын нэг ижил хаяг ашиглах;
- Үйлчлүүлж байгаа харилцагч / харилцагчид нь хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, хууль сахиулах байгууллагаас гэмт хэрэг, зөрчил, хууль бус ажиллагаанд холбоотой гэж мэдээлэгдсэн;
- Шинээр бизнесийн харилцаа тогтоосон харилцагч эсвэл бизнесийн харилцаа үүсгэх хүсэлт гаргаж буй харилцагчийн өгсөн мэдээллийг шалгаж баталгаажуулах боломжгүй, эсвэл шалгаж баталгаажуулахад хүндрэлтэй нөхцөл байдал үүссэн.

2. ХАРИЛЦАГЧИЙН ЗАН ТӨЛӨВТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Үйлчилгээ үзүүлэх явцад харилцагчийг таньж мэдэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх үед цуглуулсан мэдээллүүд эсвэл харилцагчийн гаргаж буй зан байдал, тухайн нөхцөл байдалтай холбогдох мэдээллүүд нь МҮЭ-ийн ажилтныг уг харилцагч, гүйлгээг нарийвчлан судалж шинжлэх, цаашлаад сэжигтэй гэж үзэн СГТ-аар мэдээлэх эсэх шийдвэр гаргахад хүргэж болзошгүй юм. Дараах шинж тэмдгүүд нь харилцагчийн тухайн нөхцөл байдалтай хамаарах зан төлөвтэй холбоотой шинж тэмдгүүд бөгөөд эдгээр шинж тэмдгийг МҮЭ-ийн ажилтан өөрийн хийсэн судалгаа, үнэлэлт дүгнэлт, эрсдэлийн үнэлгээтэй уялдуулан харьцуулж ашиглаж болно.

- Харилцагч гэмт хэрэг, хууль бус үйл ажиллагаанд оролцож байгаа тухайгаа мэдэгдсэн эсхүл хүлээн зөвшөөрсөн;
- Харилцагч тодорхой шалтгаангүйгээр өөр өөр байршилд байх салбаруудаар үйлчлүүлдэг, эсвэл нэг салбараар үйлчлүүлэхдээ өөр өөр ажилтнаар үйлчлүүлэх;
- Харилцагч хуурамч, ташаа мэдээлэл өгсөн / өгч байгаа нь мэдэгдсэн;
- Харилцагч айж, сандарсан байдалтай байх;
- Харилцагч шаардсан мэдээллийг өгөхөөс татгалзах эсвэл зайлсхийх;
- Харилцагч хийж буй гүйлгээ, үйлдлийнхээ талаар тодорхойгүй, ойлгомжгүй мэдээлэл өгөх эсхүл гүйлгээ, үйлдлийн зорилгын талаар сайн мэдэхгүй байх;
- Харилцагч МҮЭ-ийн ажилтантай нүүр тулж уулзахаас зайлсхийх;
- Харилцагч хэвийн бус эсвэл сэжигтэй байж болзошгүй гүйлгээ хийх, ийм гүйлгээ хийх, үйлчилгээ авахдаа МҮЭ-ийн ажилтанд мөнгө, бэлэг, хахууль, тусламж санал болгох;
- Харилцагч мөнгөний эх үүсвэрийг тайлбарлахаас татгалзах, эсвэл хуурамч, төөрөгдүүлсэн, илт худал мэдээлэл өгөх;
- Харилцагчийн сонгосон бүтээгдэхүүний төрөл, давтамж болон авч байгаа үйлчилгээний төлбөр /татвар, шимтгэл, зардал г.м/ нь ердийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний зардал эсвэл төлбөрөөс өндөр байгаа бөгөөд харилцагч энэ талаар мэдэж байгаа боловч тоохгүй, санаа зовохгүй байх;
- Харилцагч хийж байгаа гүйлгээгээ холбогдох байгууллагад мэдээлэгдэхээс зайлсхийж байгааг илэрхийлэхүйц асуулт асуух, хүсэлт тавих, эсвэл МҮЭ-ийн ажилтныг цааш мэдээлэхгүй байх талаар ятгах;
- Харилцагч хөрөнгө, мөнгөний эх үүсвэр, гүйлгээний утга, зориулалтын талаар хамааралгүй, тодорхойгүй, эсвэл хангалтгүй тайлбар өгөх.

3. ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН САНХҮҮГИЙН БАЙДАЛТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Харилцагчийн эрхэлдэг ажил мэргэжил, бизнесийн үйл ажиллагааг мэдэж, ойлгох нь тэдний санхүүгийн гүйлгээ, үйл ажиллагааг тодорхой хэмжээнд бодитой үнэлж, таамаглах боломжийг танд олгоно. Тухайлбал, ажилгүй иргэн маш их хэмжээний бэлэн мөнгөөр тансаг зэрэглэлийн хувийн амины орон сууц худалдан авах гэх мэт. Харилцагч иргэн, хуулийн этгээдийн санхүүгийн байдалтай холбоотой шинж тэмдгүүдийг дор харуулав:

- Харилцагчийн хийж байгаа худалдан авалт эсвэл борлуулалт (үнэ, тоо хэмжээ) нь түүний ажил мэргэжил, бизнесийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн байдалтай нийцэхгүй байх (жишээлбэл, харилцагч нь оюутан, ажилгүй, тэтгэвэрт гэх мэт);
- Харилцагчийн санхүүгийн байдал, үйлчлүүлж байгаа байдал нь ижил төрлийн ажил, бизнес эрхэлдэг харилцагчдаас хэт зөрүүтэй байх;
- Харилцагч хийдэг ажил, бизнес, олдог ашиг, орлогоос хэтэрсэн зөрүүтэй амьдрах;
- Харилцагчийн санхүүгийн байдал, үйл ажиллагаа эсвэл гүйлгээний хэлбэр, хэв маяг гэнэт өөрчлөгдөх;
- Харилцагч нь аяллын чек, нэрийн чек, өөр хүний нэр дээрх кредит карт эсвэл криптовалют гэх мэт виртуал хөрөнгөөр гүйлгээ хийх бөгөөд мөнгөний эх үүсвэр тухайн харилцагчид хамааралтай эсэх нь эргэлзээ төрүүлэх.

4. ХЭВИЙН БУС ГҮЙЛГЭЭ, ҮЙЛДЭЛТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Харилцагчийн өдөр тутмын бизнесийн хэвийн үйл ажиллагаанаас гадуур буюу түүнтэй нийцэхгүй гүйлгээнүүд хийгдэх нь бий. Эдгээр гүйлгээ нь сэжигтэй гүйлгээний шинж тэмдэг байж болох бөгөөд тэдгээрийг нарийвчилан хянаж, эрсдэлийг нь үнэлэх шаардлагатай байж болно. Хэвийн бус гүйлгээ, үйлдлийн зарим жишээг дор жагсаав:

- Хөрөнгийн эх үүсвэр, зориулалт, ашиглалтыг нуун дарагдуулахаар оролдож буй мэт санагдуулахуйц нарийн төвөгтэй, цуврал гүйлгээ, үйлдэл хийх;
- Гүйлгээ, үйлдэл нь утга, зорилготойгоо нийцэхгүй байх, шаардлагагүй байхад хэт нарийн төвөгтэй байдлаар хийгдэх;
- Харилцагч ердийн бус байдлаар боосон, багласан эсвэл зөөвөрлөсөн мөнгөн тэмдэгт, төлбөр тооцооны хэрэгслээр гүйлгээ, худалдан авалт хийх;
- Харилцагчийн гүйлгээ, үйлдэл нь тодорхой бизнес, эдийн засгийн зорилгогүй байх;
- Гүйлгээ нь гэмт хэрэг, хууль бус үйл ажиллагаанд ашигладаг арга хэлбэр, типологитой нийцэх;
- Харилцагч нь хөгцтэй, үнэртэй, эсвэл маш бохир мөнгөн тэмдэгт авчирч гүйлгээ хийх;
- Гүйлгээг халхавч этгээд (ямар нэг хөрөнгөгүй, үйл ажиллагаа эрхэлдэггүй, эсхүл биетээр оршин тогтнодог гэх үндэслэлгүй этгээд) хийсэн эсхүл хийх гэж байгаа бол;
- Харилцагч богино хугацааны дотор мөнгө “оруулах – гаргах” эсвэл “хөрөнгө худалдан авах – зарах” хэв шинжтэй хэвийн бус гүйлгээ, үйлдэл хийх.

5. ГҮЙЛГЭЭГ МЭДЭЭЛЭХ ЭСВЭЛ ТАНИХ ШААРДЛАГААС ЗАЙЛСХИЙХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

МҮЭ-ийн гүйлгээ, харилцагчийг таньж мэдэх /цаашид “ХТМ” гэх/ эсвэл гүйлгээг эрх бүхий байгууллагад мэдээлэх шаардлагаас зайлсхийх, улмаар мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, эсвэл бусад суурь гэмт хэрэг үйлдэх, эсвэл тэдгээр гэмт хэргээс олсон мөнгөө МҮЭ болон эрх бүхий байгууллагын хараа хяналтаас нуун далдлах зорилгоор зарим тохиолдолд харилцагч гүйлгээгээ хуульд заасан дүнгээс доогуур дүнгээр хэд хэд хувааж хийх явдал олон улсын практикт байдаг. Үүнтэй холбоотой зарим жишээг энд үзүүлэв:

- Харилцагч гүйлгээг мэдээлэх эсвэл таних шаардлагаас зайлсхийж байгаа мэт гүйлгээ, төлбөр тооцоогоо олон хувааж хийж байгааг анзаарч мэдэх;
- Харилцагч хийж байгаа гүйлгээгээ холбогдох байгууллагад мэдээлэгдэхээс зайлсхийж байгааг илэрхийлэхүйц асуулт асуух, хүсэлт тавих;
- Харилцагч сэжигтэй гүйлгээг мэдээлэхтэй холбоотой хууль тогтоомжийн талаар маш сайн судалж, мэдсэн байх;
- Харилцагч гүйлгээнд оролцож буй мөнгийг “цэвэр”, “хууль ёсны”, мөнгө угаахтай холбоогүй” гэж сайн дураараа, асуугаагүй байхад шууд хэлэх;
- Харилцагч ХТМ үйл ажиллагаа хийгдэх болон гүйлгээний босго дүнгээс дээш дүнтэй гүйлгээ хийхээс зайлсхийх зорилгоор бусадтай хамтарч ажиллаж буй мэт харагдах.

6. ГАДААД УЛС ОРОЛЦСОН ГҮЙЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Монгол Улсаас мөнгө шилжүүлж байгаа эсвэл манай улс руу мөнгө шилжүүлж байгаа гадаад улс орнуудын зарим нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэл өндөр, мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоо сул хөгжсөн эсвэл олон улсын байгууллагын жагсаалтад орсон улс байж болно. Иймд МҮЭ нь харилцагчийн хийж байгаа үл хөдлөх хөрөнгөтэй холбоотой санхүүгийн гүйлгээтэй холбогдох дараах жишээнүүдийг анхаарч үзэх нь зүйтэй.

- Харилцагч эсхүл гүйлгээнд оролцож байгаа бусад этгээд нь Монгол Улстай ямар нэг хамааралгүй байх;
- Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэл өндөр гэж тооцогддог улс орон, бүс нутагт амьдардаг эсвэл үйл ажиллагаа явуулдаг хүн, хуулийн этгээд худалдан авалт, борлуулалт, гүйлгээ хийж байгаа бол;
- Мөргөлдөөн болж байгаа улс орнууд, мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, хяналт тавих тогтолцоо султай улс орнууд, эсвэл банкны болон бусад гүйлгээний нууцлал маш өндөртэй хууль тогтоомж бүхий улс орнуудад амьдардаг эсвэл үйл ажиллагаа явуулдаг хүн, хуулийн этгээд гүйлгээ хийж, бизнесийн харилцаа тогтоох;
- ФАТФ-аас мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэлээр хамтран ажилладаггүй гэж тодорхойлсон (хар жагсаалт дахь) улс оронтой холбоотой гүйлгээ хийгдэх, бизнесийн харилцаа тогтоох.

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх орчин нөхцөл, арга зам байнга өөрчлөгдөж байдаг бөгөөд үүнийг дагаад өндөр эрсдэлтэй улс орнууд, чиг хандлага мөн өөрчлөгдөж байдаг. Иймд аль болох үнэн зөв, бодитой мэдээлэл ашиглаж байхын тулд олон нийтэд нээлттэй бөгөөд баталгаатай эх сурвалжуудыг тогтмол судалж байх нь зүйтэй. Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлтэй, эсхүл МУТСТ тогтолцоо нь стратегийн дутагдалтай улс орнуудын талаарх мэдээллийг нийтэлдэг, олон нийтэд мэдээлдэг ФАТФ гэх мэт албан эх сурвалжууд бий. Түүнчлэн террорист үйл ажиллагаа явагддаг, халдлага болдог эсвэл террористууд болон террорист бүлэглэлд санхүүгийн болон бусад дэмжлэг үзүүлдэг бааз суурь болдог гэж хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр мэдээлж байгаа улс орон, бүс нутаг руу МҮЭ-ээр дамжуулан мөнгө шилжүүлж эсвэл хүлээн авч болно. Иймд МҮЭ нь эрсдэл өндөртэй улс орнууд эсвэл мэдэгдэж буй чиг хандлагыг таньж мэдэх, тодорхойлох асуудлыг эрсдэлд суурилсан аргачлал, дотоод хяналтын хөтөлбөртөө тусгавал зохино.

7. БУСАД ТАЛУУДЫГ АШИГЛАХТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Үл хөдлөх хөрөнгийн “хэвийн” худалдан авалт, борлуулалт хийх явцад тухайн гүйлгээний мөн чанараас хамаарч “хэвийн” тооны оролцогч талууд худалдан авалт, борлуулалтад оролцдог. Тухайлбал, үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авахад ихэвчлэн тухайн үл хөдлөх хөрөнгийг борлуулж байгаа тал болон худалдан авч байгаа тал гэсэн хоёр тал энэ гүйлгээнд оролцдог.

Тэгвэл гүйлгээтэй холбоотой байх боломжтой талуудаас өөр этгээд гүйлгээнд оролцох нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг гэж үздэг. Гэмт этгээдүүд илчлэгдэхээс, эсвэл данс, хөрөнгө, мөнгөтэй холбоотой гэдгээ мэдэгдэхээс зайлсхийх зорилгоор эдгээр талууд буюу оролцогчдыг ашиглах нь бий. Гэхдээ энд харилцагч тодорхой шалтгааны улмаас гуравдагч этгээд, итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч болон төлөөний хүн /харилцагчийг төлөөлөн санхүүгийн үйл ажиллагаа хийх эрх бүхий хуульч, ня-бо, бусад мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгч гэх мэт/-ийг ашиглах эсвэл хуулийн хүрээнд өөрийгөө төлөөлүүлэх, нэрийнхээ өмнөөс гүйлгээ хийж, санхүүгийн болон бизнесийн харилцаанд оролцох эрх олгож болохыг анхаарах нь зүйтэй.

Энэ хэсэгт “хэвийн бус” бусад талуудын оролцоо нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүйг илтгэж болох жишээнүүдийг жагсаалаа.

Гуравдагч этгээдийг ашиглах:

- Худалдан авалт хийж буй харилцагчтай холбоо хамааралгүй этгээд худалдан авалтын гүйлгээг хийж, төлбөр тооцоог төлөх;
- Харилцагч нь өөр этгээдтэй хамт ирж, түүний заавраар эсвэл хяналтан дор гүйлгээ хийх;
- Харилцагч өөр этгээдийн нэрийн өмнөөс гүйлгээ хийж, үйлчилгээ авч байгаа мэт ажиглагдах.

- Үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авч буй эсвэл борлуулж буй хүн, хуулийн этгээдээс өөр хүн, хуулийн этгээд тодорхой шалтгаангүйгээр, эсвэл шаардлагагүй байхад нийт гүйлгээ, төлбөр тооцооны дийлэнх хэсгийг хийх, энэ нь хэвийн бус байх;
- Харилцагчийн хийж байгаа гүйлгээ, худалдан авалт, эсвэл борлуулалт нь сэжигтэй байх бөгөөд МҮЭ-ийн ажилтан нэмэлт тодруулга, асуулт асуухад хариулахаас татгалзах эсвэл нэмэлт баримт бичиг шаардахад өгөхөөс татгалзах, эсвэл хариулт өгч, шаардсан баримт бичгийг гаргаж өгч чадахгүй байх.

Итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийг ашиглах:

Төлөөний хүн ашиглах:

- Төлөөний хүн харилцагчийн өмнөөс гүйлгээ хийх явцад үйлчлүүлэгчийнхээ мэдээллийг өгөх нь хэвийн үйл явц байх үед үйлчлүүлэгчийнхээ талаарх мэдээлэл өгөх, хэн болохыг нь мэдэгдэхээс зайлсхийх;
- Төлөөний хүн шаардлагагүй байхад гүйлгээг аль болох хурдан хийх арга зам хайж, гүйлгээ, үйлчилгээний зардал, шимтгэл хичнээн өндөр гарсан ч хамаагүй төлөөд хийх хүсэлт тавих.

8. ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Дараах хэсэгт терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй зарим жишээг дурдлаа.

- Алан хядах бүлэглэлүүд үйл ажиллагаа явуулж байгаа, зэвсэгт мөргөлдөөн болж байгаа эсвэл түүнтэй ойрхон байршил, мөн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, хяналт тавих сул тогтолцоотой гэх мэт өндөр эрсдэлтэй улс орон, бүс нутагт амьдардаг эсвэл үйл ажиллагаа явуулдаг хүн, хуулийн этгээд гүйлгээ, худалдан авалт эсвэл борлуулалт хийх;
- Хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, хууль сахиулах байгууллагаас харилцагч нь өндөр эрсдэлтэй улс орон, бүс нутгууд, ялангуяа мөргөлдөөн болж буй эсвэл улс төрийн тогтворгүй байдалтай байгаа эсвэл террорист үйл ажиллагаа, байгууллагыг санхүүгийн болон бусад байдлаар дэмждэгээрээ танигдсан улс орон, бүс нутгууд руу аялсан, эсвэл явахаар оролдсон, явах гэж байгаа талаар мэдээлэл гаргасан;
- Гүйлгээний аль нэг талд хориг арга хэмжээний жагсаалтад нэр тохирсон этгээд оролцсон;
- Гүйлгээг алан хядах байгууллага, террорист үйл ажиллагаатай холбоотой болохыг хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр зарласан хүн, хуулийн этгээд хийсэн;
- Хүн, хуулийн этгээдийг террорист байгууллага, террорист үйл ажиллагаатай холбоотой байж болзошгүй гэж хууль сахиулах байгууллагаас мэдээлсэн;
- Харилцагч олон өөр нэр, хаяг, утасны дугаар болон бусад өөрийг нь тодорхойлох баримт бичиг ашиглаж байгаа бол.

9. ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН САЛБАРТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Дээр дурдсан мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй сэжигтэй гүйлгээний ерөнхий жишээнүүдээс гадна үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын салбартай тусгайлан хамаатай байж болох сэжигтэй гүйлгээний шинж тэмдгүүдийг энд нэмж жагсаав.

- Харилцагч нь өөрийн түнш эсвэл хамаатан садан (эхнэр, нөхөр, эцэг, эх, ах дүү гэх мэт ойрын хамаатнаас бусад) гэх мэт өөр хэн нэгний нэр дээр үл хөдлөх хөрөнгө худалдаж авч байгаа бол;
- Харилцагч нь үл хөдлөх хөрөнгөтэй холбогдох аливаа баримт бичигт өөрийн нэрийг оруулахыг хүсэхгүй байгаагаар илэрхийлэх эсвэл ийм баримт бичигт өөр хүний нэр ашиглах;
- Харилцагч үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авч байгаа талын нэрийг эцсийн мөчид өөрчлөх бөгөөд учир шалтгааныг тайлбарлахгүй байх;
- Харилцагч үл хөдлөх хөрөнгийг зах зээлийн үнэлгээ эсвэл борлуулагчийн хэлсэн үнээс өндөр үнээр худалдан авах, харин худалдах, худалдан авах гэрээг бага үнээр авч байгаа гэж байгуулж, зөрүүг бэлэн мөнгөөр төлөх хүсэлт тавих;
- Харилцагчийн худалдан авч байгаа үл хөдлөх хөрөнгийн урьдчилгаа төлбөрийг тухайн харилцагчтай хамааралгүй гуравдагч этгээд төлөх;
- Харилцагч урьдчилгаа төлбөрөө бэлнээр төлж, үлдэгдэл төлбөрийг холбоо хамааралгүй гуравдагч этгээд, оффшор банкнаас гэх мэт сэжиг бүхий эх үүсвэрээс төлөх;
- Харилцагч богино хугацаанд олон үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авах бөгөөд үл хөдлөх хөрөнгө тус бүрийн байршил, нөхцөл байдал, засвар хийж зардал гаргах шаардлагатай эсэх гэх мэт асуудалд огт санаа зовохгүй байх;
- Харилцагч баримт бичиг дээр гарын үсэг зурахдаа зайнаас буюу факсаар, э-мэйлээр, эсвэл шуудангаар зурж явуулах хүсэлт тавих;
- Харилцагч шаардлагагүй байхад яагаад худалдан авалт хийх болсноо хэт их тайлбарлах, эсвэл өөрийгөө үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авах ёстой мэтээр зөвтгөх;
- Харилцагчийн өгсөн хувийн эсвэл ажлын газрын утас ашиглалтад байхгүй байх;
- Харилцагч МҮЭ-ийн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, гүйлгээ мэдээлэх журам, үйл ажиллагааны талаар хэт их сонирхох;
- Харилцагч худалдан авалт, борлуулалттай холбогдох эрсдэл, татвар, төлбөр хураамжийн талаар огт сонирхохгүй байх;
- Харилцагчийн санхүүгийн байдлын талаар өгч буй мэдээлэл нь бодит бус, баримт бичгээр баталгаажигдахгүй байх;
- Харилцагч насанд хүрээгүй хүүхэд, хөдөлмөрийн чадваргүй хүн, эсвэл хэн нэг өөр этгээдийн нэрийн өмнөөс үл хөдлөх эд хөрөнгө худалдан авах боловч уг худалдан авалт нь төлөөлүүлж байгаа хүний санхүүгийн чадавхитай нийцэхгүй байх;
- Гүйлгээ, худалдан авалтад хуулийн этгээд оролцож байгаа боловч уг гүйлгээ, худалдан авалт болон хуулийн этгээдийн хооронд ямар нэгэн хамаарал байхгүй мэт байх эсвэл тухайн хуулийн этгээд нь бизнесийн үйл ажиллагаа огт явуулдаггүй байх;

- Гадаадын иргэн эсвэл Монгол Улсад байнга оршин суудаггүй хүн үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авах бөгөөд зөвхөн хөрөнгө оруулалтын зорилгоор худалдан авалт хийж байгаа мэт байх (өөрөөр хэлбэл худалдан авч байгаа үл хөдлөх хөрөнгөө ашиглах, дотор нь амьдрах сонирхолгүй байгаагаа илэрхийлэх);
- Жинхэнэ төлбөр төлөгчийн нэр байхгүй эсвэл хэн төлбөр төлж байгаа нь мэдэгдэхгүй төлбөр тооцооны хэрэгслээр (нэрийн чек, криптовалюта гэх мэт) гүйлгээ, төлбөр тооцоо хийгдэх;
- Үл хөдлөх хөрөнгийн худалдан авалтын гүйлгээ нь харилцагчийн төлөөний хүнээр дамжуулж хийгдэж байгаа бөгөөд төлөөний хүн өөрийн данснаас төлбөр тооцоог хийх, харилцагчийн мэдээллийг МҮЭ-д өгөхгүй байх;
- Харилцагчид үл хөдлөх хөрөнгөө зах зээлийн үнээр борлуулж болох боломж байсаар байхад тодорхойгүй шалтгаанаар маш богино хугацааны дотор зах зээлийн үнэлгээнээс доогуур үнээр зарах;
- Харилцагч үл хөдлөх хөрөнгийг үзэж, шалгахгүйгээр худалдан авах;
- Харилцагч саяхан зарсан үл хөдлөх хөрөнгөө буцааж худалдан авах;
- Хоорондоо холбоотой хүмүүс эсвэл танил талууд нэг үл хөдлөх хөрөнгийн өмчлөлийг өөр хоорондоо байнга шилжүүлж өөрчилдөг;
- Харилцагч үл хөдлөх хөрөнгийг худалдан авснаасаа хойш удалгүй худалдан авснаасаа их зөрүүтэй үнээр зарсан бөгөөд энэ нь ижил байршилд байгаа ижил төрлийн үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлийн үнээс хэт зөрүүтэй байх.

----- o O o -----

